

Inzicht

Duurzaam op weg WERKEN 2.0

Telewerken, thuiswerken, satellietkantoren, telewerkcentra, het nieuwe werken, anders werken... Er worden heel wat termen gebruikt die ogenschijnlijk hetzelfde fenomeen trachten te benoemen. Eenvoudig gezegd: telewerken is werken op een andere plaats dan je normale werkplek met behulp van moderne technologie.

Plaats- en tijdsafhankelijk

Als telewerken een oplossing wil zijn voor het fileprobleem, dan kiest men best voor een telewerklocatie die gunstiger gelegen is t.o.v. de woonplaats dan de oorspronkelijke werkplek. Idealiter wordt de verplaatsing op zich overbodig en wordt er thuisgewerkt.

Telewerken laat tijdsafhankelijk werken toe. Piekmomenten kunnen dus vermeden worden. Dat kunnen piekmomenten zijn in het verkeer, maar ook piekmomenten in de privé sfeer. Zo kan men het werk aan de kant schuiven wanneer de kinderen net thuiskomen, maar wordt er doorgewerkt als ze zijn gaan slapen. Dat betekent natuurlijk ook dat professioneel en privéleven in elkaar overlopen.

Uit de cijfers van de Federale Woon-werkdiagnostiek 2008 blijkt dat 30,3% van de werknemers al met een glijdend uurrooster werken. In Brussel en Antwerpen, de regio's met de grootste verkeersknelpunten, is dit zelfs meer dan de helft. In 42% van de Antwerpse en Brusselse bedrijven mogen werknemers bovendien hun werkuren zelf bepalen, volgens een studie van SD Worx.

Technologie?

Om te kunnen telewerken heb je communicatietechnologie nodig. Een laptop en een internetverbinding lijken het essentiële. Een billijke vergoeding daarvoor lijkt rechtvaardig, toch betaalt de helft van de Vlaamse telewerkers zijn internetverbinding zelf, zo stelt een onderzoek van Walrave en De Bie.

Managementcultuur!

Bedrijven zullen een transitie moeten maken van management by presence naar management by trust of management by output. Dat veronderstelt een cultuuromslag, voor zowel werknemers als werkgevers. Uit het onderzoek van SD Worx bij Antwerpse en Brusselse bedrijven blijkt dat 79% van de respondenten hun medewerkers meer autonomie wil geven in hoe ze hun werk

De file, het verplichte aperitief bij werken?
[Foto: www.eltis.org]

plannen en uitvoeren. Slechts 59% van de respondenten zou hun medewerkers ook vrij laten kiezen waar ze hun werk doen. Tijdens de vele studiedagen die aan telewerken al werden besteed, werd telkens de nadruk gelegd op het belang van de cultuuromslag als succesfactor voor telewerken. Pas daarna komen locatie en technologie.

Telewerkers, wie zijn ze en wat drijft hen?

Het aantal telewerkers in België wordt geschat op 13% van de beroepsactieve bevolking. Daarmee zit België samen met Denemarken en Nederland in de kopgroep van Europa.

Telewerken wordt gunstig beïnvloed door de gestage trend naar een kenniseconomie, de toename van het ICT-gebruik en het feit dat je tegenwoordig zowat overal over behoorlijk snel internet kunt beschikken. Het toenemend aantal verliesuren in files speelt wellicht ook een rol van betekenis.

Werknemers zien vaak de voordelen van telewerken: een beter evenwicht tussen werk en privéleven en meer autonomie.

Satellietkantoren, deel van de oplossing
[Foto: www.eltis.org]

Thuiswerkers geven aan thuis rustiger, geconcentreerder en langer te kunnen werken. Daarnaast halen werknemers ook vaak positieve effecten op de gezondheid aan: verminderde stress en langere nachtrust. Meer nog, werknemers verheugen zich over het feit dat ze niet in de file moeten staan en dat ze kunnen besparen op brandstof.

Maar werknemers zien ook nadelen. Er is nogal wat vrees voor moeilijke communicatie met collega's, verminderd sociaal contact, een vervaging tussen werk en privé, grotere afleiding thuis en extra kosten die telewerken met zich mee kan brengen (de aanschaf van een degelijke computer, telefoonkosten...).

Impact op mobiliteit

Een VUB-studie van 2004, die uitgaat van 344.201 telewerkers in Vlaanderen en een gemiddelde telewerkfrequentie van 1,6 dagen per week, berekende dat er dankzij telewerken jaarlijks 900 miljoen euro aan externe kosten (maatschappelijke neveneffecten van transport in geld uitgedrukt) bespaard wordt. Meer dan 850 miljoen wordt bespaard dankzij vermeden congestiekosten.

Uit een VUB-studie van 2011 blijkt dat vooral de **thuiswerkers** een grote impact op mobiliteit genereren. Zo zou 52% van de thuiswerkers anders met de auto naar het werk gereden zijn over

een afstand van gemiddeld 29km. Maar ook **satellietwerkers** hebben een impact: hun totale pendelafstand daalt namelijk aanzienlijk. Helaas vindt er ook een verschuiving plaats van trein naar autogebruik. Die negatieve impact blijft wel kleiner dan de positieve impact die de daling in pendelkilometers heeft.

Toch mogen we niet blind zijn voor het inductie-effect dat een stijgend aantal telewerkers zou kunnen genereren. De vrijgekomen wegruimte zou wel eens ingenomen kunnen worden door mensen die vandaag niet in de file staan, net zoals een wegverbreding even soelaas biedt, maar daarna extra verkeer aantrekt.

Werkt dat nu eigenlijk?

Microsoft Belgium geeft aan dat ze door telewerken te promoten 20% kantoorruimte besparen. Daarnaast werkt bij hen elke voltijds equivalent minstens 1 keer om de 2 weken thuis. Maar meest interessant vanuit mobiliteits oogpunt is toch wel dat 70% van de medewerkers buiten de spits reist. De kosten voor woonwerkverkeer daalden met 6%. Om dat te bereiken, zette het bedrijf in op 3 sporen: het herdenken van de bedrijfscultuur, de beschikbare technologie en van de werkplek.

Bij Siemens werkt 80% van de medewerkers zeer regelmatig thuis of in een satellietkantoor. Men koos voor verandering toen men

In de kijker

Recent werd het **Netwerk Duurzame Mobiliteit** opgericht door Komimo vzw, de Vlaamse koepel van mobiliteitsorganisaties. Het Netwerk richt zich naar iedereen (organisatie, bedrijf, vereniging, stad of gemeente, overheid, het individu) die zich wil inzetten voor een duurzame mobiliteit, zowel van mensen als van goederen. Ben je als bedrijf of organisatie geïnteresseerd in het opstellen van een duurzaam mobiliteitsplan voor je medewerkers of voor je goederentransport, ben je op zoek naar partners voor het opzetten van een project of het uitvoeren van een studie rond deze thema's, wil je input van een mobiliteitsexpert of wil gewoon kennismaken met gelijkgestemden, neem dan contact op met het team achter het netwerk.

in 2002 vaststelde dat werknemers het bedrijf verlieten omwille van een gebrek aan flexibiliteit. Daarnaast waren ook de stijgende verplaatsingskosten, het verlies aan productiviteit, kosten van onroerend goed en aandacht voor het milieu drijfveren om op een nieuwe manier te gaan werken.

Naast zeer performante telewerk- technologie zoals Virtual Private Network, investeerde Siemens ook in een dynamic office concept. Iedere medewerker kan zich neerzetten waar hij wil, al naargelang de plannen voor die dag. Er zijn werkposten voor concentratietaken, teamwerk, vergaderingen...

Naast technologie en locatie is ook hier culturomslag het toverwoord; Siemens heeft per verdieping zelfs twee floor stewards die ervoor zorgen dat niemand vergeet mobiel en flexibel te werken en niet in zijn oude gewoonten hervalt. Enkel blijvende aandacht kan leiden tot een omslag in de bedrijfscultuur.

Voor de FOD Sociale Zekerheid begon het telewerken in 2008 met 200 telewerkers. In 2009 werd het aantal telewerkdagen verhoogd van 1 naar 2. Daarna volgde al meteen een nieuwe golf van telewerkers. De verhuis naar de Finance Tower was ook een aanleiding om nieuwe concepten zoals clean desk en dynamic office te installeren, hetgeen een nieuwe manier van werken bevordert. Deze maatregelen paste in een algemeen plan, NoVo genaamd, om van de FODSZ een aantrekkelijke, klant- en resultaatgerichte werkgever te maken.

Hoe ver staan we?

In Vlaanderen nam 8% van de bedrijven al maatregelen om het telewerken te bevorderen, in Brussel 15% (Federale Woon-werkdiagnostiek 2008). Nog eens 8,5% overweegt om dergelijke maatregelen te nemen. Dat lijkt weinig, maar volgens een onderzoek van Walrave en De Bie wordt telewerken in 80% van de gevallen informeel geregeld. Bijgevolg duiken die telewerkers niet op in statistieken over specifieke maatregelen.

Hoewel telewerken in de afgelopen jaren vrij organisch gegroeid is, zou een pro-actiever beleid nog betere resultaten halen. Want telewerken heeft wel degelijk een impact op het woon-werkverkeer. De overheid kan in deze een stimulerende rol spelen door sensibilisatie- en informatieacties op te zetten.

Bedrijven zouden telewerken meer en meer als valabel retentie-instrument kunnen gaan zien. In plaats van een bedrijfswagen aan te bieden, worden flexibiliteit en vrijheid aantrekkelijker.

Meer telewerkers kunnen een zegen zijn voor een duurzamer mobiel Vlaanderen, mits een mogelijk inductie-effect wordt vermeden. Dat kan door naast honingmaatregelen ook azijnmaatregelen in te zetten. Met andere woorden, enerzijds

telewerk stimuleren, collectief vervoer blijven promoten en verbeteren. Anderzijds vervoer per privéwagen ontmoedigen. Dat is de uitdaging. Het is te gek voor woorden dat automobilititeit met bedrijfswagens ondertussen gesponsord blijft door de overheid. Door ons allemaal, als belastingbetaler. De 400.000 bedrijfswagens zijn een enorme belasting voor het wegennet. Gesubsidieerd woon-werkverkeer is een belangrijke factor voor de filelengte... Ondertussen zijn het werknemers en werkgevers die pionierswerk verrichten. Beide partijen varen er wel bij. Werken 2.0: waar wacht u nog op?

Interessante referenties en links

Mobiel 21 ontwikkelt, bundelt en verspreidt kennis om mobiliteitsgedrag en -beleid te beïnvloeden. Via www.mobiel21.be kan je je abonneren op onze digitale nieuwsbrief en zo meteen op de hoogte blijven van de recentste versie van Inzicht.

Heel wat interessante links en referenties vonden we terug op de website van New World of Work: www.slim-werken.be.

Het onderzoek van Walrave en De Bie kan je terugvinden via www.tijdvoortelewerk.be. Dit onderzoek geeft ook relevante informatie over andere Europese landen.

Het recente onderzoek van SD Worx vind je terug op hun website www.sdworx.be. Zij werkten verder aan het nieuwe werken in het concept The Future of Work.

Op een Europese website www.eurofound.europa.eu vonden we interessante informatie over de stand van zaken qua telewerken in Europa.

Mobiel 21

Mobiel 21 is een beweging voor duurzame mobiliteit. Mobiel 21 kiest ervoor de leefomgeving op een meer milieuvriendelijke en veiligere manier bereikbaar en leefbaar te maken. Mobiel 21 inspireert en activeert mensen, groepen, organisaties en beleid om doordacht om te gaan met verplaatsingen en verplaatsingswijzen.

Contact

Jan Christiaens
jan.christiaens@mobiel21.be

Mobiel 21 vzw
Vital Decosterstraat 67A/0101
3000 LEUVEN
www.mobiel21.be
info@mobiel21.be